

Från Tjörns klippor till Svenskt Travderby

År 2022 föddes två hingstar på Tjörn. På söndag kan de skriva travhistoria tillsammans. Två av tolv hästar i Svenskt Travderby är uppfödda på ön. Den ene i en villaträdgård utanför Kyrkesund, den andre på en gård där det har fötts travhästar varje år sedan 1967.

Tjörn är för de flesta förknippat med klippor, hav och sommargäster. Men den här veckan handlar ön om någonting helt annat, nämligen trav.

När startbilen släpper fältet i Svenskt Travderby på söndag kommer två av de tolv hästarna från Tjörn. En sjättedel av hela Derbyfältet. Och bakom hästarna finns två väldigt olika historier.

Hästen utanför köksfönstret

Ett par stenkast från Kyrkesund bor 38-årige Emil Engblom. Till vardags arbetar han skift som driftoperatör på Nouryon i Stenungsund, 30 minuters resa med Emils Volvo V70 från 1997. Antingen jobbar han 06–18 eller 18–06. Hemma väntar en helt annan tillvaro. I den

stora trädgården utanför villan går Cintra tillsammans med årets hingstföls efter Maharajah. Det är samma marker där Carro's First King en gång tog sina första steg. Det är långt från de stora stuterierna och travets professionella unghästanläggningar.

Men det var här en Derbyhäst växte upp.

Emils travintresse började framför tv:n.

– Det började med att jag spelade V75 och tittade på trav. Via en kompis kollegas flickvän fick jag sedan chansen att prova att köra. Därefter köpte jag in mig i min första häst, Chariotsoffire DE som tränades av Camilla Jansson. Där blev jag fast.

Det var kombinationen som fångade honom.

– Djuren är så mäktiga och häftiga. Sedan är tävlingsbiten speciell. Adrenalinkicken när hästen startar är svår att beskriva.

Så småningom började Emil föda upp själv. Stoet Alfa Stella hade redan haft ett föl när hon kom till honom. Emils första häst som uppfödare blev Crank, som föddes hemma på Tjörn. Stoet skickades senare till Frankrike för betäckning och där föddes Cintra.

Eller rättare sagt: Emil trodde först att det hade fötts en hingst.

– Jag fick information om att jag hade fått ett hingstföl och köpte Kövras Joker för att fölet skulle få sällskap i hagen. När de kom hem upptäckte jag att det var ett sto. Så då hade jag tur att Kövras Joker kunde gå tillsammans med hingstarna på Balkeröd det året.

Misstaget blev inte så dumt.

Kövras Joker utvecklades till en V75-vinnare och Cintra blev ännu bättre.

– Cintra var en riktig kulltopp. Hon gick till final i Drottning Silvias Pokal och vann Margaretas Tidiga Unghästserie. Det var den bästa häst jag har haft, och få fram en en häst som tillhör dom bästa i kullen är svårt

I år fick Cintra ett hingstföl efter Maharajah. Det var nära att historien slutade nästan innan den hade börjat.

Fölet drabbades av blodförgiftning.

– Han var väldigt nära att gå bort, men vi lyckades rädda honom. Han ska heta Cintram.

Avel innebär dock också motsatsen till glädje. Förra året dog Alfa Stella i samband med fölningen. Fölet skulle ha blivit en hingst efter Krack Time Atout.

– Man förstår hur svårt det är. Man får inte göra några misstag, och man får egentligen inte ha någon otur heller. Alfa Stella drabbades av Livmodersframfall och gick inte att rädda

”Det här var nog mitt bästa exemplar”

Carro's First King föddes i slutet av mars 2022.

Redan första sommaren såg Emil någonting.

– Han var väldigt kraftfull och rörde sig fint. Alla föl är fina på sitt sätt, men jag tyckte tidigt att det här var det bästa exemplar jag hade fått fram. Han kördes in av Aki Elo i

Skåne, som Emil hade lärt känna genom André Eklundh när Aki jobbade där. Som tvååring fick hästen problem med ett överben och skickades hem till Tjörn

– Han fick komma hem och käka lite Tjörngräs igen.

Därefter gick han till David Persson, men pusselbitarna ville inte riktigt falla på plats för hästen under hans treåringssäsong.

– Han galopperade mest och vi fick inte riktigt ordning på honom.

Nästa adress blev Angelica Jonsson. Kopplingen var nästan cirkulär: Angelica är sambo med Björn Jansson, vars lillebror Otto umgicks mycket med Emil i tonåren. På den tiden var Emil inte det minsta travintresserad och valde sjöfartsgymnasiet i Skärhamn. Där hade han Mats Olausson som lärare, Mats och Emils vägar korsades senare genom travintresset och nu äger dom Carro's First King tillsammans.

Hos Angelica kastrerades Carro's First King och fick tid att mogna. Sedan följde en rejäl vinterträning. Förväntan blandades med oro.

– Det var skräckblandad förtjusning. Han hade varit lite rullig i gången, galopperat mycket och behövde utveckla sin aktion. Men hästen började leverera.

Och under Elitloppshelgen kom ögonblicket som förändrade allt.

Carro's First King vann.

– Det är det största jag har upplevt inom travet. Att jag, en vanlig kille från Tjörn, fick stå framför den stora publiken under en av världens största travhelger. Det är lite överkligt, med en häst som jag har sett från mitt köksfönster under hela hans uppväxt.

”Fan, han är rätt bra”

Någonstans där började Derbydrömmen kännas mindre absurd.

– Det var väl ungefär då man började fatta: ”Fan, han är rätt bra.”

Under sommaren har Carro's First King fortsatt

utvecklas. Genrepet i Ragnar Thorngrens Minne blev ytterligare ett kvitto på hans kapacitet och form.

Sedan kom Derbyuttagningen.

– Känslan inför tisdagen var på en helt annan nivå än något jag tidigare upplevt. Dels skulle han möta väldigt bra hästar, dels får man bara en enda chans i Derbyt.

Den chansen tog Carro's First King och startar nu i finalen av Svenskt Travderby den 6 september där 3 miljoner väntar vinnaren.

– Det är brutalt. Jag har fan inte riktigt förstått vad som har hänt – eller vad som kan hända. Att vara en av tolv i en årgång med över 2 000 hästar och få vara med i det största loppet man kan vara med i...

Han tystnar nästan vid tanken. Miljoner står på spel. Förutom 3 miljoner till Emil och Mats att dela på får Emil ytterligare 800 000 kronor som ägare.

Vad skulle Emil göra om den osannolika historien får sitt perfekta slut?

– Betala av lite lån och ta en semester.

Sluta arbeta?

– Nej, jag hade fortsatt jobba.

En sista fråga återstår.

Vad har du för storlek på kavaj?

-Large räcker i alla fall inte avslutar Emil skrattandes

15 kilometer bort finns en helt annan historia

Från Kyrkesund är det ungefär 15 kilometer till Balkeröd. Här ligger en släktgård med anor från slutet av 1800-talet. Och här finns en av Tjörns och Travsveriges stora profiler.

Holger Gustavsson köpte sin första häst, Melissa Nibs, 1967. Samma år föddes dottern Marianne. Sedan dess har travhästar varit en del av familjens liv. Nu är även tredje generationen, Mariannes dotter Mimmi Nilsson, engagerad i verksamheten. På söndag

är familjen tillbaka där den en gång befann sig med en av svensk travsports stora hästar. Svenskt Travderby.

– Det känns lite extra faktiskt, säger Marianne.

Historien bakom årets Derbyhäst börjar långt tidigare än 2022.

– Melissa Nibs mamma köpte vi in i slutet av 60-talet. Hon hette Röda Rubinen. När vi skulle döpa fölet 2022 valde vi att återanvända det gamla namnet, fast i engelsk tappning.

Han stack verkligen ut, på många vis

Som föl var den blivande Derbyhästen svår att missa.

– Han var snäll och social, men samtidigt full i fan.

Marianne skrattar åt ett särskilt minne.

– När vi släppte ut honom på betet vid sjön hoppade han ur hagen som jag vet inte vad. Han flög ut ur hagen och över lösdriften

Sjön? Det är förstås havet. Men på Tjörn säger man sjön. Eller ”skön” om man pratar Tjörbu

Uppväxten var inte problemfri. Hästen hade återkommande problem med magen och fick lätt kolik.

– Därför gick han med ett rosa täcke när han var liten, för att hålla magen varm.

Dessutom upptäcktes lösa benbitar som behövde opereras.

– Det var vår första fux på väldigt länge. Av de fem hästar vi födde upp det året stack han ut. Han var störst av alla och hade en otrolig personlighet.

Att det skulle sluta i Svenskt Travderby var däremot långt ifrån självklart.

– Aldrig. Han var väldigt besvärlig som unghäst.

Dick Robertsson fick uppgiften att köra in honom och det kostade material.

– Det var flera långvagnar som han fick kassera, säger Marianne och skrattar.

Men Robertsson lyckades till slut efter stort tålamod och hans enorma rutin

– Dick gjorde ett kanonjobb och fick honom hela vägen till start. Vi har Dick att tacka för mycket kring Rosso Rubino.

Efter två starter som treåring flyttades hästen till Maria Törnqvist.

– Maria har verkligen lyckats bra med honom. Han växte ordentligt mellan tre- och fyraåringssäsongen och under sommaren började vi förstå att hans styrka skulle kunna räcka även i Derbysammanhang.

Derbykvalet – från kassan på Runes

När kvalen till derbyt skulle köras var familjen inte på plats.

Marianne arbetade och Mimmi var sjuk.

– Jag satt i kassan på Runes.

Runes?

Det är vad Kållekärrsborna kallar ICA-butiken. Mobiltelefonen låg gömd i en låda så att Marianne kunde följa loppet.

– Med tusen meter kvar kom det en kund. Jag tänkte bara: snälla, betala snabbt!

På banan såg det länge mörkt ut. Sedan kom luckan.

– Den kom perfekt och hästen var jätteduktig. Stefan Persson körde honom perfekt.

När mållinjen passerades stod det klart. Rosso Rubino slutade tvåa bakom Carro's First King

– Det är helt sjukt. Vi hade skojar innan om att två hästar från Tjörn inte kunde gå vidare. Att bägge hästarna kommer i samma försök och att bägge hästarna går vidare är helt otroligt.

De två uppfödarna är inga främlingar för varandra.

– Hästmänniskor här ute får hålla ihop. Vi har hjälpt Emil en del genom åren och vi är goda vänner.

Derbyt förändrade gården 1988

För familjen Gustavsson är Svenskt Travderby dessutom mer än bara ett lopp. Det är något man har varit om, vunnit och det har betytt mycket för Balkeröd

1988 förändrade Derbyt livet på gården.

Gaston Pride vann Svenskt Travderby med Per-Olof Pettersson i sulkyn. Hästen vann samma år även Kungapokalen och Sprintermästaren – en historisk trippel som senare bara Francesco Zet har lyckats upprepa.

Marianne minns året tydligt.

– Jag jobbade som avbytare då och åkte runt på olika gårdar och mjölkade kor. Gaston Pride blev enormt viktig för oss. Tack vare honom hade vi råd att bygga ett nytt stall.

Framgångarna märktes även utanför travvärlden.

– Efter hans fantastiska år kom ett av grannbarnen hit med en handskriven lapp. Där stod: ”Jag vill se alla pengarna.”

Holger och Gaston hade blivit lokala kändisar.

Familjen har dessutom varit nära Derbydrömmen i modern tid. Holger

Gustavsson var tillsammans med Jörgen Sjunnesson uppfödare till Hail Mary, som startade i Derbyt 2020. Nu väntar ännu en Derbyfinal.

Tre generationer – samma dröm

För 26-åriga Mimmi Nilsson blir söndagen speciell.

Hon har vuxit upp mitt i en verksamhet där travhästar inte varit ett intresse vid sidan av livet. De har varit livet.

– Det här är det vi har strävat efter. Att få uppleva det tillsammans som familj är extra stort. Och framför allt att morfar får vara med om det en gång till med tanke på hans ålder.

Holger är 89 år. Nästan 60 år har gått sedan den första hästen köptes.

– Morfar har varit på tävlingar på Åby i alla år och haft ett enormt travintresse i närmare 60 år. Han skjutsade mig till att lektioner på Åby Travskola och alltid stöttat mig. Travet har gett oss så mycket och fortsätter att göra det.

Under året har även P-O Pettersson fungerat som bollplank kring bland annat avel, matchning samt besiktning av föl och ettåringar.

Men framför allt handlar söndagen om en häst som familjen alltid känt varit speciell.

– Rosso har aldrig varit en i mängden. Därför betyder han lite extra.

Om det blir seger väntar Derbyts gula vinnarkavaj.

Vem i familjen som får den?

Svaret kommer snabbt.

– Det blir Mimmi. Pappa har redan sin och jag har alltid tyckt att hon passar i gult, säger Marianne.

En Derbyseger skulle förändra mycket.

För oavsett hur det går på söndag kommer hästarna fortsätta beta på Tjörn.

Emil kommer fortsätta arbeta sina skift och titta ut genom köksfönstret mot sina nästa stjärna i hagen.

På Balkaröd kommer familjen Gustavsson fortsätta med den verksamhet som började redan 1967.

– Vi kommer fortsätta föda upp och tävla med våra hästar. Det är vår livsstil. Ett fantastiskt sätt att umgås med familjen, och det håller morfar på tårna, säger Mimmi

Hon vet samtidigt hur små marginalerna är.

– Det kostar mycket pengar och det krävs väldigt mycket tur för att lyckas.

På gården finns ändå en obruten tradition.

– Det har fötts minst ett föl här varje år sedan 1967. Det är någonting vi är stolta över och vill fortsätta med.

Två uppfödare med helt olika historier.

Den ene började med V75 framför tv:n och har sin Derbyhästs barndomshage utanför köksfönstret. Den andra familjen har fött upp travhästar på samma gård i snart 60 år och vet redan hur det känns när en Derbyvinnare förändrar livet.

Skrivet av Fölet